

Upravništvo: Ljubljana, Puccinijeva ulica 5.
Telefon št. 31-22, 31-23, 31-24
Inseratni oddelki: Ljubljana, Puccinijeva ulica 5 — Telefon št. 31-25, 31-26
Podružnica Novo mesto: Ljubljanska cesta 42
Računi: za Ljubljansko pokrajino pri pošto-čkovnem zavodu št. 17.749, za ostale kraje Italije Servizio Conti, Cor. Post. No 11-3118
IZKljučNO ZASTOPSTVO za oglase iz Kr. Italije in inozemstva ima
Unione Pubblicità Italiana S. A. MILANO

JUTRO

Izhaja vsak dan razen ponedeljka
Naročnina znaša mesečno Lit. 18,—
za inozemstvo vključno s »Ponedeljskim jutrom« Lit. 36.50.

Uredništvo:
Ljubljana, Puccinijeva ulica št. 5, telefon št. 31-22, 31-23, 31-24.

Rokopisi se ne vračajo.
CONCESSIONARIA ESCLUSIVA per la pubblicità di provenienza italiana ad estera:
Unione Pubblicità Italiana S. A. MILANO

Povečano delovanje v Cirenaiki in Tunisu

Zajeti ujetniki in avtomobili — Letalski napadi na sovražne kolone — 8 letal sestreljenih

Glavni stan Italijanskih Oboroženih sil je objavil 26. novembra naslednje 915. vojno poročilo:

Operativno delovanje se je večeraj povečalo v Cirenaiki in zlasti v Tunisu; v spopadih brzih oddelkov smo zaplenili nekaj nekaj ujetnikov.

Nazivlje neugodnim vremenskim razmeram so italijanska in nemška napadalna letala napadla sovražne kolone na premikanju; v letalskih spopadih so nemški lovci sestrelili 6 sovražnih letal; neko drugo letalo pa je strmoglavilo na tla, zadeto od protiletalskega topništva.

Letalski napadi na Palermo in druge kraje na Siciliji so ostali brez posledic; neko britansko letalo, ki so ga pogodile obrambne baterije, je v plamenih padlo v morje pri Geli; pilot, ki se je rešil, je bil zajet.

Ducejevo priznanje junaškim letalcem

Operacijsko področje, 25. novembra s. Z. neprestanim udeleževanjem italijanskih letalskih in podmorniških sredstev proti angleškim edincem, ki operirajo ob francoski Severni Afriki, je bilo mogoče doseči 24. novembra vrsto novih zmag. Razen rušič in v purnika velike tonaže, ki so ju naša podmornica potopile, so torpedna letala s Sardinije, ki so vedno pripravljena za napad z drznostjo in vneto, ki je italijanskemu letalstvu dala že toliko odličnih zmag, zadela in potopila nadaljnje tri transportne ednice Anglo-Američanov. Njih udeleževanje in njih uspe-

hi udarjajo sovražnika v življenjskem področju podmorskih transportov in učinkovito vplivajo na možnost dovojanja oskrbe, ki je nasprotniku neobhodno potrebna za nadaljevanje akcije. Poudariti je treba, da je samo italijansko letalstvo od dneva izkrcanja nasprotnika v francoski Severni Afriki potopilo pred alžirskim; in tuniškimi obalami 10 parnikov in 4 vojne ednice.

V splošnem okviru tega živahnega bojnega udeleževanja je smatrali akcijo dne 24. t. m. za najbolj drzno in najbolj uspešno, ker je bila izvedena pri belem dnevu nekaj deset milj od alžirske obale in torej v bližini številnih letalskih oporišč, s katerih bi nasprotniki lahko ščitili z vsemi silami svoje ednice. Razen tega so naša letala operirala v izredno slabih vremenskih okoliščinah in so dosegla področje za napad preko obširnih predelov z nevihtami, s čemer je bila znova potrjena spretnost in žilavost naših hrabrih posadk.

Pred bojnimi letali so v jutro odšli na pot številni zvidniki, ki so sporočili našim oporiščem natančna obvestila o kretanju nasprotnika na morju. Prvi napad se je pričel ob 13.30, kakih 10 milj severnozhodno od rta Bougaron. Napad je izvedla patrulja torpednih letal, ki si je zbrala za cilj prekoatlantsk 20.000 tonski parnik, ki je bil očito dodeljen prevajanju čet. Ob silni protiletalski reakciji spremljevalnih edinic so se naša letala približala ednici, odvrkla bombe in torpeda ter parnik zadela z dvema torpedoma. Velika ladja se je takoj ustavila, se nato nagnila in se potopila.

Angleško barbarstvo proti italijanski civilizaciji

Plamteč protest Akademika Marcela Piacentinija

Rim, 23. novembra.

Arhitekt Marcel Piacentini, član Kr. italijanske Akademije je poslal »Giornalu d'Italia« naslednje pismo, ki izraža ogorčenje proti Anglosasom, kateri se ne bore samo proti italijanskemu narodu, ampak uničujejo predvsem kulturne spomenike:

»Podlosti, ki jih Anglosasi počenjaajo proti našim ljubljanim mestom nimajo primere v zgodovini. Oznaka barbarov s katero smo že 2.000 let navajeni označevati one, ki so prihajali uničevati našo visoko civilizirano deželo, ni dovolj primerna za žigosanje sramotne podlosti naših sednjih sovražnikov. Kajti one barbare, je obvladoval primitiven in divji nagon, kakor ga lahko čutijo dečki, ki so zrastle brez vzgoje in brez vesti v svojem svetu, ki še ni poznal omike. Ti pa delajo s polno zavestjo in uničujejo s točno voljo. Pri tem jih podpira njihova tehnika, katere so se naučili od nas. Njihova namera ni samo trostiti varljiv preplah med ljudstvo, marveč hočejo izbrisati vse ono, kar najjasneje, najočitnejše in najvernejše priča o naši civilizaciji.

Anglosasi hočejo uničiti latinsko civilizacijo. In kakor so to tisočkrat poskušali z negiranjem in črkanjem, poskušajo to danes neposredno in divje proti odličnim spomenikom, proti vedno živčim simbolom največje omike, ki je kdaj nastala in ki še vedno traja na svetu.

Vztrajnost njihovih napadov dokazuje, da hočejo zadelati umetniška dela, ki jih sami v svoji lakomnosti in prostaštvu ne morejo niti posnemati. Oni smatrajo te naše spomenike za stare zaprtašene predmete, ki so popolnoma brez koristi in jih je treba pomesti. Zato izvršujejo barbarke napade z mehanizmom proti 2000-letni evropski omiki.

Anglosasi pa se zopet enkrat motijo. Italijani bodo do zadnje kaplje krvi branili svoje veliko bogastvo, ki ga predstavlja njihova civilizacija. Še bolj se motijo, ko hočejo priznati, da se je latinska civilizacija kljub vsem nasprotstvom po rimski dobi še enkrat obnovila s krščanstvom in s preporodom. Ona ima v sebi silo za zopetno obnovo in za ponovni povratek k najbolj vzvišenim čudežem duha in volje.

Italijansko-nemško bratstvo v orožju

Pred kratkim smo opozorili na nezlomljivo skupnost in neporušno povezanost Osi v tej vojni, ki se kaže na vseh področjih povezanega delovanja obeh velesil: od političnega, kulturnega, gospodarskega in socialnega do vojaškega in vojnega sodelovanja. Zelo tehtno je italijansko-nemško bratstvo v orožju prikazal te dni glavni Göringov organ »Nationalzeitung« iz Esena v članku »Tovariši v orožju«. Po članku posnemamo:

»Tovarištvo v orožju med Italijo in Nemčijo se je vedno uveljavilo tudi v zelo težkih trenutkih in je prestalo hude preizkušnje, saj so bili trenutki, ko je »preizkušnja ognja« zahtevala odpornost in zares neupogljivo gorečnost. Nevarni trenutki za sleherni zavezništvo nastopijo tedaj, ko sovražnik izkoristi kak neuspeh za to, da bi sejal strupeno seme nezaupanja in tiho prišepetavanje dvoma. Ta, ko svet stari sistem izredno vztrajno uporabljajo Angličani proti Nemcem in Italijanom.

V zvezi z dogodki v Afriki se Angličani in Američani trudijo, da bi omajali moralno trdnost italijanskega naroda z grožnjo hudih letalskih napadov. Toda ti nadvse slabi psihologi pozabljajo, da je italijanski narod sijajno vzdržal nekoč sankcije. Odgovori, ki so se jim morale italijanske množice privaditi, so bile zelo hude in trajajo brez prestanka še danes, toda narod čudovito vztraja, ker razume, da so potrebne, in spoznava, da jim je v enaki meri podvržena tudi zavezniška Nemčija, da bi zagotovila zmagovalni konec vojne. Zato se razume samo po sebi, da angleško-ameriška propaganda ne bo uspeła. Italijani so narod, ki je skromen v svojih dnevnih zahtevah in ki dela prepevajoč, kajti Italijani so vedrega razpoloženi. Te vrline so ogromnega pomena v težkih urah. Italijanski narod je poln one ubranosti in mirnosti, ki vzbujata zaupanje. Nemški bojovniki v Afriki so vedno opazili, da je tovariški italijanski vojakov ne le iskreno, temveč — da se tako izrazimo — vedno nasmevano. Italijani so sinovi sonca in nanje neprimerno manj vplivajo stvari, ki nas na severu včasih zelo teže. Načln, kako Italijani jemljejo na znanje gotove položaje, deluje kakor pomirjevalno sredstvo. Izbrane italijanske formacije, ki se bore v Afriki, pa tudi one, ki se bore na vzhodnem bojišču, so sestavljene iz odličnih vo-

Rojstni dan predsednika portugalske republike

Lizbona, 26. nov. s. Kanadski mornariški minister je glede na nevarnost podmornic v Atlantiku izjavil, da je položaj zelo težaven. Čeprav so sile Osi, je delal kanadski minister, osredotočile veliko število podmornic v bližini Gibraltarja in v zapadnem Sredozemlju, da bi tamkajšne oskrbovanje zboru v severni Afriki so vendar mnoge izmed njih ostale na Atlantiku, kjer nadzorujejo vsa pomorska pota. Minister je še dodal, da je Velika Britanija navzile temu, da je bilo doslej potopljenih samo v zalivu San Lorenzo kakih 20 zavezniških trgovskih ladij, zahtevala nič manj kakor 17 kanadskih korvetnih ladij za zaščito izkrcevalnih operacij v severnem Atlantiku.

Podmornice so strah za Anglosase

Lazbona, 26. nov. s. Kanadski mornariški minister je glede na nevarnost podmornic v Atlantiku izjavil, da je položaj zelo težaven. Čeprav so sile Osi, je delal kanadski minister, osredotočile veliko število podmornic v bližini Gibraltarja in v zapadnem Sredozemlju, da bi tamkajšne oskrbovanje zboru v severni Afriki so vendar mnoge izmed njih ostale na Atlantiku, kjer nadzorujejo vsa pomorska pota. Minister je še dodal, da je Velika Britanija navzile temu, da je bilo doslej potopljenih samo v zalivu San Lorenzo kakih 20 zavezniških trgovskih ladij, zahtevala nič manj kakor 17 kanadskih korvetnih ladij za zaščito izkrcevalnih operacij v severnem Atlantiku.

Hudi oklopni in pehotni boji na vzhodu Vsi sovražni napadi so bili zavrnjeni — Velike sovjetske izgube

Iz Hitlerjevega glavnega stana, 26. nov. Nemško vrhovno poveljstvo je izdalo danes naslednje vojno poročilo:

Med Volgo in Donom in v velikem loku Dona trajajo hudi oklopni in pehotni napadi sovržnika dalje. Bili so v ogorčenih borbah zavrnjeni. Sovražnik je izgubil ponovno številna oklopna vozila. Lastni letalski napadi so povzročili sovražniku velike izgube na ljudeh, težkem orožju in raznovrstnih vozilih.

V Stalingradu so se tudi večeraj zrušili sovražniški napadalni poskusi.

V srednjem odseku fronte je sovražnik dne 25. novembra v področju južno od Kalinina in jugovzhodno od Toporca prečel v pričakovani napad. V hudih borbah so bili vsi njegovi napadi z velikimi izgubami zavrnjeni, nekateri krajevni vdori pa izravnavani v protisunkih. Pri teh akcijah je bilo uničenih spet 18 sovjetskih oklopnih voz.

Strahotne človeške in materialne izgube sovjetskih oddelkov

Berlin, 26. nov. s. Vsi današnji listi objavljajo na vidnem mestu vesti, ki so prišle z vzhodnega bojišča v zadnjih 24 urah, zlasti one, ki se nanašajo na ostre obrambne boje v velikem Donovem kolenu, kjer so nemške letalske sile povzročile sovražniku zelo hude izgube na ljudeh in vojnem gradivu. V velikem loku Dona in južnozapadno od Stalingrada, kakor obveščajo tukajšnji pristojni krogi, so boljše-viki večeraj močno napadali. Zlasti na odseku ob Donu so morale oborožene sile Osi vzdržati srdeče boje proti sovražnim oboroženim silam, ki so se zbrale na manjšem prostoru in so jih podprali številni tanki. V hudih akcijah pa so nemške čete ohranile svoje postojanke in na nekaterih mestih so bile spet vzpostavljene vezi med oddelki, ki so bile začasno prekinjene. Boljševiki so utrpeli zelo krvave izgube.

Tudi na odseku med Volgo in Donom so morale nemške in rumunske čete vzdržati silovite napade. Na tem odseku so se vršili številni boji na nož. Boljševiki so napadali v valovih in so se pri tem posluževali številnih edinc. Nemško topništvo, zlasti pa protitankovske baterije so povzročile v sovražnih vrstah strahotne praznine; 24

V Cirenaiki in v Tunisu je bilo v spopadih prednjih oddelkov uničenih več sovražniških motornih vozil in privrednih večje število ujetnikov. Kolone na pohodu v taborišča in izhodiščne postojanke v zapadni Cirenaiki so bile bombardirane. V tuniškem visokogorju so oddelki letalstva obstrlevali sovražne oklopne motorizirane oddelke ter zbirališča čet.

V Sredozemskem morju in nad zapadnim obalnim ozemljem je angleško letalstvo večeraj izgubilo 8 letal. Pogrešajo 6 lastnih letal.

Odločen nemški demanti

Berlin, 25. nov. s. Iz vojaškega vira se odločno demantira nedavna sovražna trditve, da je Sovjetom med njihovo sedanjo ofenzivo uspelo doseči zvezo s Stalingradom.

boljševiških tankov je ostalo na terenu. Nadaljnje izgube je sovražniku prizdejal nemško letalsko orožje, ki je v zaporednih valovih bombardiralo sovražne sile, ko so se pripravljale na napad. Na nekem odseku tega bojišča med Volgo in Donom so boljševiki proti večeru poskušali prebiti nemške postojanke, pri čemer so se poslužili konjeniških eskadronov. S spretnim manevriranjem na bok h se je ta poskus izjalovil in sovražnik se je moral umakniti, pri čemer je pustil na terenu na tisoče mrtvih in ogromne količine vojnega gradiva.

Doznava se nadalje, da so nemški motorizirani oddelki izvršili v zadnjih 24 urah več ofenzivnih izpadov na operacijskem odseku Kalmiške stepe in zaprlevali razne sovjetske postojanke. Po sijajni obkolitveni potezi so nemške oborožene sile obdale večje sovjetske skupine in so po srditih bojih polastile neke utrjene postojanke, ki je v taktičnem pogledu zelo pomembna. V teku teh operacij so nemški grenadirji uničili eno baterijo in zaplenili 10 skoro povsem nedotaknutih topov, 40 vozil, večje število konj in kamel in znatne količine vojnega gradiva.

Nemške čete v Rusiji so dosegle vse cilje, postavljene jim za 1. 1942 Čas je postal najboljši zaveznik Osi

Berlin, 25. nov. Organ nemških SS-oddelkov »Das Schwarze Korps« objavlja v sedanjem položaju uvodnik, v katerem piše med drugim:

Lanski zima se je začela za nas z razočaranjem zaradi nujnosti prekinitve ofenzive ob nastopu hudega mraza, ki je pomnilo začetek hude obrambne vojne, ki je trajala do pomladi. Od tedaj dalje vemo, da nimamo proti sebi samo ogromnih množic ljudi in orožja, temveč tudi satanski režim, ki brezobzirno pošilja človeške množice v klavno. Danes vemo, da gre za težko stvar, ki nima primere v naši zgodovini.

Zato pa je letošnja zima izgubila značaj neznanke, ki bi se je bilo treba bati. Oborožene sile Nemčije in njenih zaveznikov so pretekla meseca dokazale, da so izšle iz peklenške preizkušnje še bolj močne in učinkovite. Dosegle so vse cilje, ki jih je bilo določilo vrhovno poveljništvo. Cilj ofenzive leta 1942 ni bilo zasedanje mest, temveč ločitev Sovjetske zveze od južnih virov.

Izkušnja nas uči, da zima ni primeren čas za velike odločilne operacije, temveč za hitve celotni odmor v borbi. Izjeme se lahko pojavijo le tedaj, kadar se pojavijo zredno ugodne okoliščine, ki dopuščajo premaganje tveganj in nevarnosti zimskega vojevanja, ali pa kadar so poveljstva ponorela, kakor na primer boljševiško poveljstvo, ki ni nikdar poznalo pravega razmerja med zaposlenimi silami in doseženimi uspehi.

Sovjetska strategija je negibna. Po izgubi zelo rodovitne ukrajinske zemlje in rudnikov mangana, železa in premoga v Don-skem bazenu in na Kubanskem, po izgubi več petrolejskih področij, ogromnega dela vojnega gradiva in toj ko milijonov ljudi, bi Stalin moral to zimo dosledno varovati svoje sile do skrajnosti. Toda boljševiki doslednost ne poznajo. Zato moramo upoštevati možnost, da bo Stalin vrgel v borbo svoje poslednje rezerve, da bi poskušal letos doseči, kar se mu lansko leto ni posrečilo.

Nemška vojska in nemško vrhovno poveljstvo pa čakata na vse to z mirno hladnokrvnostjo. Oba sta prestala že vse drugačne preizkušnje. Razen tega so to zimo nemške in zavezniške armade pripravljene na skrbno izbranih postojankah in razpolagajo z odlično oborožitvijo in opremo, med tem ko je tudi oskrbovalna organizacija popolna. Nemški delavci in inženjerji niso namreč spal. Vsa vprašanja, ki so se pojavila prejšnjo zimo, so bila letos rešena. Mraz ne bo več zaustavil naših lokomotiv, niti blokiral naših strojev.

A tudi v pogledu organizacijske tehnike smo sedaj že pripravljeni na dolgo vojno. Kar je nemški narod pretrelo poletje pripravil v svojih tvornicah ob sodelovanju milijonov inozemskih delavcev, ni bilo še vrženo na vojno tehniko. Sadovi tega ogromnega napora komaj sedaj dozorevajo. General »čas« je naš zaveznik. General »zima« nas je naučil mnogo stvari in muč, sedaj nasproti. Stalni novi sužnji bodo morali prebiti zimo brez premoja in

se bodo morali zadovoljiti s porcijami hrane, ki predstavljajo zelo skromen del naših obrokov. Četudi bi sovjetski kolos poskušal letos novo zimsko vojevanje, bo izšel iz njega še bolj oslabil. Sicer pa njegove sile ne morejo biti neizbrisne; nekega dne, prej ali slej, se bodo neizprosno zčrpale.

Požrtvovalnost in junaštvo rumunskih čet

Bukarešta, 25. nov. s. Komentarajoč vesti z vzhodne fronte tudi danes rumunski listi poudarjajo, kako velik je delež rumunskih čet v sedanjih operacijah. Zopet so rumunske čete v hudih bojih teh dni pokazale svoj duh žrtvovanja in svoje junaške kreposti.

Sovjetski vojni industriji primanjkuje elektrike

Bern, 25. nov. s. Sovjetska vojna industrija se bori s hudimi težavami ne samo zaradi pomanjkanja surovin in vedno večjih težkoč z prevažanjem, temveč tudi zaradi nezadostnosti električne energije. Z nekim proglasom sovjetske vlade se delavcem priporoča, naj z njo kar najbolj štedijo. Ne samo posamezne tvornice, pravi proglas, temveč vsa sovjetska industrija mora štediti, ne da bi s tem škodovala proizvodnji. Na tisoče kilovatom električne energije se izgubi brez koristi za delo. Treba je uvesti pravo disciplino štednje. Ne sme se pozabiti, da bo v zvezi z vojnimi operacijami naša fronta potrebovala vedno več tankov, topov, letal in strelnih. Mlade delavce je treba predvsem učiti umetnosti štedenja z električno energijo. Vsa država, zaključuje proglas, mora v vojnem času sprejeti zakon štedenja.

Japonski rušilci v Indijskem oceanu

Rim, 25. nov. s. Agencija Reuter poroča o napadu japonskih rušilcev v Indijskem oceanu.

Lorenzo Marques, 25. nov. s. Semkaj je dospelo 50 brodolomcev z ameriškega parnika »Alco Pathfinder« in 8 brodolomcev z norveškega parnika »Gudna«. Obe ladji sta bili potopljene in potopljene v Mozambiškem kanalu.

Na Kitajskem sestreljena ameriška letala

Kanton, 25. nov. s. Med poizkuso napada skupine severnoameriških letal na Kanton so japonski lovci združili dva »Curtiss F 40«. Ostala letala so bila prisiljena k umiku potem ko so v neredu z velike višine odvrkla nekaj bomb, ki niso povzročile škod.

Iz japonske vlade

Tokio, 25. nov. s. Zaradi bolezni notranjega ministra Juzave je notranje ministrstvo začasno prevzel ministerski predsednik Tojo.

Seja senatne komisije za zunanje finančne zadeve

Rim, 25. nov. s. Pol predsedstvo senatorja Martina Francina in ob navzočnosti državnega tajnika za finance se je sestala senatna komisija za zunanje zadeve, trgovinsko izmenjavo in carinsko zakonodajo. Proučeni in odobreni so bili zakonski načrti, tičeči se začasnega uvoza in izvoza (poročavalec Brezzi), vojnih pokojnih albanskih invalidov in osebam družin vojakov, umrlih v vojni (poročavalec Somma), plačil v Franciji, Tunisu, Alžiru, francoskem Maroku in Tangerju, pokojnih in drugih stalnih prejemkov italijanskih državljanov ki tam prebivajo (poročavalec Bollati), nove ureditve železniške družbe Dunav-Sava-Adriatico (poročavalec Pontarini), Zavoda za kolonizacijo Italijanov v tujini (poročavalec Bianchini). Razen predsednika in državnega tajnika so se debate udeležili poročevalci in senatorji Giannini, Imperiali in Ariotta.

Italijansko-hrvatsko kulturno sodelovanje

Zagreb, 26. nov. s. V prostornih Italijanskega kulturnega zavoda je bila večeraj otvoritvena seja ob nastopu novega akademškega leta. Manifestacije, ki je imela še prav poseben pomen spričo navzočnosti italijanskega Akademika Francesca Severija in rektorja vseučilišča v Pisi nacionalnega svetnika Biggina, so se udeležili tudi italijanski poslanik in italijanske oblasti v Zagrebu, s hrvatske strani pa zunanji in prosvetni minister, rektor zagrebskega vseučilišča in številni predstavniki kulturnih krogov.

Seja je otvoril italijanski poslanik Casertano, ki je v svojem otvoritvenem govoru poudarjal stalno skrb fašizma za vrednotenje duhovnih vrednot in pa glede prizadevanj po vedno bolj tesnem italijansko-hrvatskem kulturnem sodelovanju.

Hrvatski zunanji minister Lorković je v italijanskem jeziku izrazil v imenu vlade pohvalo za sijajno delo, ki ga razvija italijanski kulturni zavod, ter je porabil priliko, da se je s hvalečnostjo spomnil vsega, kar hrvatska kultura dolguje italijanskemu vplivu, poudarjajoč nadalje, da je spričo sedanjega velikega konflikta zelo značilna ta kulturna delavnost za medsebojno poznavanje na področju znanosti in umetnosti.

Prof. Biggini je nato obrazložil delovni program, ki ga bo zavod razvijal v novem letu in ki predvideva poleg normalnih tedajevnih ciklov predavanja tudi več novih manifestacij za čim temšeje razvijanje italijansko-hrvatskih kulturnih odnosov.

Zagreb, 26. nov. s. Italijanski akademik Francesco Severi je imel sredi v Italijanskem kulturnem zavodu v navzočnosti članov hrvatske vlade, diplomatskega zbora, ustaških voditeljev in izbranega občinstva predavanje o priliki 300 letnice smrti Galileja. Predavatelj, ki ga je občinstvo predstavljal predsednik Hrvatske akademije znanosti, je v svojem predavanju obrazložil življenje in delo velikega Italijana, ki ga je spretno vključil v zgodovino italijanskega znanstvenega in filozofskega razvoja.

Predavanje italijanskega znanstvenika v Rumuniji

Bukarešta, 25. nov. s. Akademik Salvatore Riccobono je te dni imel vrsto predavanja na glavnih rumunskih univerzah. V Bukarešti je prof. Riccobono otvoril akademsko leto Italijanskega kulturnega zavola v Rumuniji in predaval o rimskem in italijanskem pravu.

Protiboljševiška skupnost vse Evrope

Mnako, 25. nov. s. »Münchner Neue Nachrichten« posvečajo članek obletnici protikominternskega pakta, poudarjajoč izvor in pojasnjujoč učinkovitost pakta v šestih letih obstoja v življenju evropskih narodov in v borbi, ki jo vodijo za svojo svobodo. Iz protikomunističnega pakta je kmalu nastal vs-evropski pakt s skupno fronto. Danes se razvija boj proti sovražniški Evropi na vseh kontinentih in vseh mrcijih. Ob Nemčiji se danes bore razen držav, ki so tvorile ob pričetku pakta, že protovoljci iz vseh premaganih narodov in celo iz prebivalstva same Rusije. Lahko se reče, da segajo meje nove protiboljševiške Evrope do tja, kamor se je postrojilo orožje nove Evrope. Evropski narodi, ki se zavežajo skupnosti stremljenj, zaradi katerih so povezani v skupno usodo, se bore proti demokracijam in ni več daleč dan zmagave novega reda nad starim. Redko v zgodovini je bil sklenjen tak življenjski pakt, kakor je protikominternski.

Madrid, 25. nov. s. Tukajšnji listi obširno komentirajo šest obletnico podpisana protikominternskega pakta in pišejo, da je španija k paktu pristopila med svojo osvobodilno vojno in da je bolj ko kdaj stremje na z evropskimi narodi, ki se bore proti komunistični nevarnosti. Strnjena je okrog generala Franca s prisego, da se komunizem ne bo nikoli več vrnil na njena tla. Li ti so se poklonili junaštvu proti boljševiški Rusiji borečih se narodov in pišejo, da španija dviga misel k vojakom, ki se na ruski fronti bore za novi evropski red.

Naročite se na romane Dobre knjige!

Slovesen pogreb profesorja Nana

V sredo dopoldne je bila v žano okrašen uršulinski cerkvi črna maša za profesorja Umberta Nana, ki so ga meseca maja barbarsko ubili komunisti. Službi božji so prisostvovali Visoki komisar, Poveljnik XI. armadnega zbora, Zvezni podtajnik v zastopstvu Zveznega tajnika, Poveljnik divizije planinskih lovcev, Poveljnik pehotne divizije in drugi zastopniki oblasti. Prisostvovalo je tudi osebje družbe »Emonec«, pri kateri je bil zaposlen pokojni prof. Nana in kjer so zelo cenili njegovo delavnost. Med osebjem »Emonec« smo opazili tehničnega ravnatelja Medicia in ing. Natillia. Vojaški kaplan je po božji službi podell odvezo posmrtnim ostankom, na katere je bil položen venec, ki ga je poslal Visoki komisar.

Ob 16. se je iz Doma fašijev razvil veličasten sprevod z vojaško godbo proti postaji. Ob krsti je hodilo častno spremstvo Milice, pred krsto pa so nosili številne vence, med katerimi je bil tudi venec Visokega komisarja, Poveljnika armijskega zbora, Zveznega tajnika, Fašistične zveze

iz Alessandrie vodstva in osebja »Emonec«. Poveljstva prostovoljne protikomunistične milice in mnogo drugih. Za krsto sta stopala najprej brat in sva pokojnika, nato pa Visoki komisar, Poveljnik armijskega zbora, Zvezni podtajnik v zastopstvu tajnika, general Poveljnik divizije alpskih lovcev, ljubljanski podžupan, zastopajoč župana, in drugi predstavniki oblasti.

Sprevod je zaključevala velika skupina ženskih Fašijev s praporčkom.

Na postaji je Podtajnik izvršil obred pomenskega fašističnega poziva, na kar je krsta odpotovala proti Alessandriji, kjer se pripravljajo velike pogrebne svečanosti za objokovano žrtve komunisticnega sovraštva.

Ljubljanski prebivalstvo je s pieteto sledilo pogrebnim svečanostim za žrtvijo komunisticnega terorja. Soglasni obsodbi zločinskega umora se je pridružila še trša odločnost, čim prej in čim bolj temeljito iztrebiti komunistični strup iz vsega našega življenja.

Naraščajoče nezaupanje med Anglijo in Ameriko zaradi Darlana in De Gaulle

Rim, 25. nov. s. Serijska izdajstva admirala Darlana, ki so v začetku navduševala Anglo-Američane, vzbujajo zdaj že v angleškem taboru hude skrbi, ker ne morejo jasno spregledati kam merijo Darlanova dejanja. Ker je Darlan izdal svojo domovno in nesramno prodal ozemlja francoskega kolonialnega imperija, se Angliji boje, da bo Darlan storil še nadalje izdajstvo in se popolnoma zasužni Američanom v škodo angleških interesov.

Tolmači takega angleškega razpoloženja so londonski listi. »Daily Herald« piše, da primer Darlana še vedno vzbuja skrbi in da ga nikakor ni mogoče smatrati za likvidiranega. List trdi, da je celotni politični položaj Severne Afrike skrajno težak. Res je, da morajo imeti obziri vojaškega značaja prednost pred onimi političnega značaja, toda, poudarja list, vendarle o tanejo dejanja dejanja in prav dejanja so tista, ki povzročajo skrbi v primeru Darlana. Sprva se je mislilo, da je Roosevelt pošiljal vprašanje z dvema izjavama v preteklem tednu, toda zdaj se zdi, da ni tako, ker je Darlan govoril v alžirskem radiu in se ponašal, kakor da bi bil naravnost »šef« nove vichyske vlade, ki se je preselila v Severno Afriko. Zaradi tega so se degolisti znova vznemirili in to povzročilo tu skrbi, ker je znano, da se je drugi izdajalec de Gaulle z dušo in telesom prodal londonski vladi, ki ga dobrohotno ščiti kot enega izmed svojih najbolj priljubljenih marionet.

Vojaški dopisnik »Daily Herald« svari s svoje strani Anglo-Američane, naj ne računajo preveč na pomoč francoskih čet v Severni Afriki, in trdi, da bi bilo neupametno pričakovati na pr. pomoč od garnizije v Tunisu.

»News Stateman and Nations« označuje Darlana kot oportunisto, katerega zaposlitev odvzema smisel atlantski liniji ter dodaja, da predstavlja Darlanovo sodelovanje z Anglo-Američani »žalostno fazo«, ki bo gotovo imela katastrofalen učinek na opozicijo, ki je ostala v Franciji.

Izpred vojnega sodišča

Vojaško vojni sodišče Vrhovnega poveljstva Oboroženih sil Slovenija-Dalmacija, odsek v Ljubljani, je izreklo naslednjo sodbo o stvari proti:

Fortuni Ivanu, sinu Mateja in pok. Marije Gantar, roj. v Podlipi 29. VIII. 1914, bivačemu v Rotonu pri Podlipi, mizarju, nahajajočemu se v zaporu. Obtožen je bil: a) prevratne družbe (čl. 4. naredbes z dne 3. X. 1941 in sledečih ji dodatkov), ker je v okolici Vrhnike v nedoločenem času do 30. septembra 1942 sodeloval pri prevratni družbi, naperjeni za nasilni prevrat političnega, gospodarskega in družbenega reda v državi;

b) sodelovanja pri oboroženem krdelu (čl. 16. naredbes z dne 3. X. 1941), ker je v zgoraj omenjenih časovnih in krajevnih okoliščinah sodeloval pri oboroženem krdelu, ustanovljenem z namenom izvrševanja zločinov proti varnosti države;

c) nedovoljene posesti orožja, streliva in eksploziv (čl. 2. naredbes z dne 24. X. 1941), ker je v zgoraj omenjenih časovnih in krajevnih okoliščinah brez predpisane dovoljenja bil v posesti orožja, streliva in eksploziv.

Iz teh razlogov je sodišče spoznalo Fortunio Ivanu za krivega pripisanih mu zločinov ter ga obsodilo na dosmrtno ječo, na trajni preklie vršitve javnih služb, na zakoniti preklie, na plačilo razpravnih stroškov, pristojbine za sodbo ter vzdrževanja v ječi, kakor tudi na izgubo zmožnosti za oporoko ter očetovske in soprogovske oblasti. Odredilo je, da se sodba v izveščku objavi v »Jutru« v Ljubljani in v »Piccolu« v Trieste.

Ljubljana, 18. novembra 1942-XXI.

Vojaško vojni sodišče Vrhovnega poveljstva Oboroženih sil Slovenija-Dalmacija, odsek v Ljubljani, je izreklo naslednjo sodbo o stvari proti:

Plešku Mirku, sinu Josipa in Črncnik Antonije, roj. v Ljubljani 3. V. 1922, bivačemu na Sv. Petra cesti 43, uradniku, nahajajočemu se v begstvu. Obtožen je bil:

a) prevratne družbe (čl. 1. naredbes z dne 3. V. 1942), ker je v Ljubljani v nedoločenem času do 25. avgusta 1942 sodeloval v družbi, naperjeni za nasilni prevrat političnega, gospodarskega in družbenega reda v državi;

b) prevratne propagande (čl. 5. naredbes z dne 3. X. 1941), ker je v omenjenih okoliščinah razvijal propagando za nasilni prevrat reda v državi;

c) sodelovanja v oboroženem krdelu, ker je v istih okoliščinah sodeloval pri oboroženem krdelu, ustanovljenem z namenom izvrševanja zločinov proti varnosti države (čl. 16. naredbes z dne 3. X. 1941);

d) nezakonite posesti orožja in streliva (čl. 2. naredbes z dne 24. X. 1941), ker je v omenjenih okoliščinah bil v posesti orožja in streliva brez dovoljenja pristojne oblasti.

Iz teh razlogov je sodišče spoznalo Pleška Mirka za krivega pripisanih mu zločinov in ga obsodilo na dosmrtno ječo, na trajni preklie vršitve javnih služb, na za-

koniti preklie, na izgubo zmožnosti za oporoko ter očetovske in soprogovske oblasti, pa na solidarno plačilo razpravnih stroškov, pristojbine za sodbo ter stroškov vzdrževanja v zaporu. Odredilo je objavo sodbe v izveščku v »Jutru« v Ljubljani in v »Piccolu« v Trieste.

Ljubljana, 18. novembra 1942-XXI.

Vojaško vojni sodišče Vrhovnega poveljstva Oboroženih sil Slovenija-Dalmacija, odsek v Ljubljani, je izreklo naslednjo sodbo o stvari proti:

Pavlič por. Horvat Angeli, pok. Janeza in pok. Marije Skrova, roj. na Igu 1. IX. 1897, tam bivaajoči, omoženi, gospodinjci, nahajajoči se v zaporu. Obtožena je bila:

a) prevratne družbe (čl. 4. naredbes z dne 3. X. 1941 in sledečih ji dodatkov), ker je na Igu v nedoločenem času do prvih dni meseca oktobra 1942 sodelovala pri združbi, naperjeni za nasilni prevrat političnega, gospodarskega in družbenega reda v državi;

b) sodelovanja v oboroženem krdelu (čl. 16. naredbes z dne 3. X. 1941), ker je v omenjenih časovnih in krajevnih okoliščinah sodelovala v oboroženem krdelu, ustanovljenem z namenom izvrševanja zločinov proti varnosti države s tem, da je članom krdele dobavljala razno obleko in vesti o protikomunistični akciji civilistov, bivaajočih na Igu.

Iz teh razlogov je sodišče Pavlič Angelo por. Horvat spoznalo za krivo pripisanih ji zločinov in jo obsodilo na dosmrtno ječo, na trajni preklie opravljanja javnih služb, na zakoniti preklie, na plačilo sodnih stroškov, pristojbine za sodbo in stroškov za vzdrževanje v zaporu.

Odredilo je objavo pričujoče sodbe v izveščku v »Jutru« v Ljubljani in v »Piccolu« v Trieste.

Ljubljana, 18. novembra 1942-XXI.

Vojaško vojni sodišče Vrhovnega poveljstva Oboroženih sil Slovenija-Dalmacija, odsek v Ljubljani, je izreklo naslednjo sodbo o stvari proti:

1. Majerišč Mariji, hčeri Maksimilijana in Plevnik Franciške, stari 21 let, bivaajoči v Zalogu 71, in

2. Majerišču Albinu, sinu Maksimilijana in Plevnik Franciške, staremu 23 let, bivaajočemu v Zalogu 71. Oba se nahajata v begstvu. Obtožena sta bila:

a) zločina po čl. 1. naredbes z dne 3. V. 1942, ker sta v Zalogu v nedoločenem času do 20. oktobra 1942 pripadala združbi, naperjeni za nasilni prevrat političnega in družbenega reda v državi;

b) zločina po čl. 5. naredbes z dne 3. X. 1941, ker sta v istih časovnih in krajevnih okoliščinah vršila propagando z razdeljevanjem komunističnih knjižic in knjižice protikomunistične vsebine;

c) zločina po čl. 16. naredbes z dne 3. X. 1941, ker sta sodelovala v oboroženem krdelu, ustanovljenem z namenom izvrševanja zločinov proti varnosti države.

Iz teh razlogov je sodišče spoznalo Majerišča Albina in Majerišč Marijo za kriva

Apel na človekoljubna srca

Osojbe, ki je zaposleno z razdeljevanjem živilskih nakaznic, je dobilo od magistrata nalog, da naj spomni meščane o priliki prihodnje izročitve živilskih nakaznic za mesec december, na sveto dolžnost človečanske vzajemnosti, ki nalaga premožnejšim, da obrnejo svoj pogled na manj imovite, ki v hladnem letnem času nimajo kaj oblačiti.

Plemenita pobuda za zbirko ponošenih oblek za siromašne, ki se vrši pod okriljem občinskega podpornega urada, bo naletela nedvomno na enodušno odobravanje meščanstva, ki bo nedvomno po svojih možnostih doprineslo k dobrodelnemu namenu.

Magistrat trka na človekoljubno čustvo, vane meščanstva in je prepričan, da se bo slednje odzvalo s popolnim razumevanjem ter da bo pokazalo plemenitost do bednih nesrečnikov.

Darovalci so naprošeni, da izročajo svoje darove v poslovalnicah: Franciškanska ul. 6, Karunova 14 (Trnovo), Žibertova 27 (Šiška), Ob Ljubljani 29 (Moste) ali pa, da sporoče svoj naslov osrednjemu uradu v Puceljnjavi ul. št. 9.

50.000 lir za revne je poklonil Zavod za združništvo

Pokrajinski zavod za združništvo v Ljubljani je v želji, da podpre obširno podporno akcijo pokrajinskega urada za podporo pri Visokem komisariatu tako v glavnem mestu, kakor v ostali pokrajini, poslal Visokemu komisariatu znesek 50.000 lir, ki so ga prostovoljno prispevali spodaj omenjeni zavodi:

Visoki komisar se je za prispevek zahvalil ter določil vsoto za podporo siromašnim družnam (zimске obleke).

Prispevali so:

Pokrajinski zavod za združništvo v Ljubljani	1500 lir
Združna zveza	5000 »
Zveza slovenskih zadrug	5000 »
Ljudska posojilnica	5000 »
Kmetijska posojilnica za ljubljansko okolico	5000 »
Zveza kmetijskih zadrug	5000 »
Kmetijska družba	5000 »
Vzajemna posojilnica	1500 »
Prva delavska zadruga	1500 »
Gospodarska zadruga za nakup in prodajo	1000 »
Železničarska zadruga za ljubljansko pokrajino	4000 »
Splošna zadruga za nakup in prodajo	1000 »
Zadruga državnih nameščencev	1000 »
Kmetijska zadruga za nakup in prodajo	1250 »
Zadruga za manufakturo	1000 »
»Marad« osrednja zadruga za žvz lesa	500 »
Hranilni in posojilni konzorcij državnih uradnikov	250 »
Kmetijska hranilnica in posojilnica	2500 »
Združna hranilnica	500 »
Združna posojilnica	500 »
Splošna posojilnica	250 »
Zadruga za nakup traktorjev v Ljubljanski pokrajini	1500 »
Zadruga poštnih nameščencev	250 »
	50.000 lir

Darilo kneza Karla Adolfa Auersperga v Kočevju

V isti namen je poslal knez Karel Adolf Auersperg Visokemu komisariatu znesek 10000, ki ga je Visoki komisar določil za podporno akcijo v Kočevju.

Nove občinske uprave v treh občinah

Visoki komisar za Ljubljansko pokrajino je v ozir na nujnost, da je treba razpustiti občinsko upravo Šmihel - Stopiče in imenovati izrednega komisarja na temelju čl. 3. zakonske naredbes z dne 3. maja 1941-XIX št. 291 odredil:

I. Občinska uprava v Šmihelu - Stopičah se razpušča.

Čl. 2: Za izrednega komisarja omenjene občine se imenuje dr. Stanko Svajgar, pok. Josipa.

Okrožni komisar v Novem mestu je poverjen z izvršitvijo te odredbe.

II. Občinska uprava v Hotedršici se razpušča.

Čl. 2: Za izrednega komisarja omenjene občine se imenuje Rupnik Ivan.

Okrožni komisar v Logatcu je poverjen z izvršitvijo te odredbe.

III. Občinska uprava na Rakeku se razpušča.

Čl. 2: Za izrednega komisarja omenjene občine se imenuje Mihevc Leopold.

Okrožni komisar v Logatcu je poverjen z izvršitvijo te odredbe.

Ljubljana, 23. novembra 1942-XXI.

Natečaj za Homanovo ustanovo

Pokrajinski korporacijski svet v Ljubljani razpisuje za leto 1942. nove podpore po 76 lir iz ustanove Friderika Homana.

Natečaj se morejo udeležiti bivši trgovci iz Ljubljanske pokrajine in sicer samo tisti, ki so propadli zaradi bolezni, zaradi nezgode ali zaradi nevarljivih neredov. Prošnje se morajo predložiti do 15. decembra 1942. K prošnjam morajo biti predložena sprejela o gospodarskem stanju prošnjaka, ki jih izda občina, kjer prošnjik stalno prebiva, ter za to merodajna organizacija trgovcev. Organizacija trgovcev da je prošnjik bil trgovec in da odgovarja mora overoviti prošnje ter dati sprejela, naštetim pogojem natečaja.

pripisanih jima zločinov in ju obsodilo na dosmrtno ječo, na trajni preklie opravljanja javnih služb, na zakoniti preklie, na izgubo zmožnosti oporoke in izgubo soprogovske oblasti za Majerišča Albina, na solidarno plačilo razpravnih stroškov, pristojbine za sodbo in stroškov za vzdrževanje v zaporu. Odredilo je objavo pričujoče sodbe v izveščku po enkrat v »Jutru« v Ljubljani in v »Piccolu« v Trieste.

Ljubljana, 19. novembra 1942-XXI.

Gospodarstvo

Novi bankovci v obtoku

Rim, 25. nov. s. Finančno ministrstvo je s svojim dekretom od 25. novembra 1942-XXI. odredilo, da so odsej v zakonitem obtoku v Kraljevini tudi bankovci, ki jih je Banca d'Italia svoj čas določila za obtoke na ozemlju Italijanske Vzhodne Afrike. Ti bankovci, ki so od danes v obtoku z zneski 1000, 500, 100 in 50 lir, so prav taki kakor bankovci, ki so že v obtoku, drugačna pa je njih barva, in sicer sinja z opekastoredčim okvirom za bankovce po 1000 lir, sinjesiva z zelenim okvirom za bankovce po 500 lir in temnozeleni z rdečimi robovi na bankovcih po 100 lir. Omejitve obtočnega ozemlja, ki ga navaja rdeče tiskana legenda ob robu teh bankovcev, je odpravljena z zgoraj omenjenim dekretom, ki, kakor rečeno, priznava njih obtoke tudi v Kraljevini.

Posek gozdov v obrambnem okolišu Ljubljane in Novega mesta ter vzdolž določenih cest

Smatrajoč za potrebno, da se raztegne obveznost poseka gozdnih pasov tudi ob drugih cestah pokrajine, je Visoki komisar za Ljubljansko pokrajino glede na svoje navedbe z dne 8. V., 6. VI. in 10. VI. 1942-XX izdal naslednjo naredbes, ki je objavljena v »Službenem listu« 25. t. m. in je na ta dan stopila v veljavo.

Obveznost poseka, odredjena z navedbami z dne 8. V., 6. VI. in 10. VI. 1942-XX se razširja na naslednje pasove na obeh straneh vse proge: 1) vzdolž ceste Kočevje - Čvišlarji - Onek - Koprivnik - Nemška loka; 2) ceste Rajndol - Brezovica - Nemška loka - Miklarji - Doblice - Kanjarica; 3) ceste Soteska - Podturn; 4) ceste Novo mesto - St. Jernej - Kostanjevica; 5) ceste Grosuplje - Mlačevo - Slivnica - Račna - Zdenas vas - Videm - Kopolje - Zvirče - Hinje - Smuka; 6) ceste Mlačevo - Krka - Zagradec - Poljane - Žužemberk - Dvor - Soteska; 7) ceste Žužemberk - Dobrič - Kal - Mirna peč; 8) ceste Velika Loka - Catež; 9) ceste Velika Loka - Račje selo - Brezovica in 10) ceste Dobropolje, postaja - Ponikve - Račica - Rob.

Nadalje se razširja obveznost poseka na obrambni okoliš okrog Novega mesta in Ljubljane v pasu 100 m zunaj žične mreže. Vzdolž železnice Ljubljana - Metlika se mora posek raztezati na obeh straneh proge.

Za posek pasov iz prednjega člena veljajo nespremenjene določbe naredbes z dne 8. maja 1942-XX, prav tako kazni iz te naredbes za kršitelje. (Po čl. 3. omenjene naredbes se nalaga obveznost poseka lastnikom in posestnikom dreve ali njih za konitim zastopnikom, ki morajo začeti sekati v desetih dneh od dne, ko stopi naredba v veljavo, v 60 dneh pa se mora posek dokončati in se mora z vse poseke pospraviti posekani les.)

Postrežba z mlekom v gostinskih obratih

Smatrajoč za potrebno, da se uredi postrežba z mlekom v gostinskih obratih, kakor je urejena v drugih pokrajinskih kraljevini je Visoki komisar za Ljubljansko pokrajino izdal naslednjo naredbes, ki je objavljena v »Službenem listu« 25. t. m.:

Začeti s 1. decembrom 1942-XXI se prepušča v gostinskih obratih (vštevši mlekarne) prosta postrežba s kakršnokoli mleko, ki bi vsebovala mleko (presmo, kondenzirano, v prahu ali kakor koli konservirano). Izjemno je dovoljena postrežba s kapucincem v skodelicah za kavo, vendar količina mleka ne sme presegati polovice skupne količine pičaje. Kršitelji te naredbes se kaznujejo po postopku iz naredbes z dne 26. januarja 1942-XX v denarju do 5000 lir, v hujših primerih pa z zaporom do 6 mesecev. Tudi se lahko odredi začasnii ali predlaga trajni prevzem obrtne pravice.

Gospodarske vesti

— Iz trgovskega registra. Pri tvrdki »Intra« družbi z o. z. za proizvajanje in razpečevanje grafičnih potrebščin v Ljubljani s podružnico v Triesteu je vpisana sprememba družbene pogodbe; osnovna glavica znaša odsej 500.000 lir; prokura za centralo se je podelila dr. Milku Hrašovcu, odvetniku, sedaj v Ljubljani. — Pri tvrdki »Standard« družbi z o. z., industriji usnja Kranj (prej Pollak), centrala Ljubljana je vpisana, da se je družba razdelila in prešla v likvidacijo; likvidatorji so dr. Franc Perger, tajnik Združenja kmetovalcev, dr. Branko Jan, uračnik Gospodarske zveze in dr. Emil Čeršin, uradnik Zdravne zveze, vsi v Ljubljani.

— Zamenjava odpadnih ni pokvarjenih mašob za mlo na Hrvaškem. Od nekaj je bil na Hrvaškem običaj, da so gospodinjine in obrati zbiral odpadne in pokvarjene mašobce, ko pa se je nabralo dovolj mašob, so si gospodinjine same kuhale mlo. Ker pa se pri domačem kuhanju mila surovine ne izkoristijo v enaki meri kakor v tvmornih in zlasti odpadke proizvodnja postranskih proizvodov (glicerina), je hrvaška vlada odredila prepoved svobodne prodaje lužilnega kamna za domačo proizvodnjo. Da bi pa nabrane količine odpadnih in pokvarjenih mašob prišle v korist splošni oskrbi, je sedaj določeno, da dobi vsakdo, ki prinese odpadne in pokvarjene mašobce v zamenjavo določene količine mila, in sicer poleg racionalnih količin.

— Učinkoviti turški ukrepi proti črni borzi. Prejšnji teden smo na tem mestu poročali, da je turška vlada ponovno odredila racionaliranje riža in nekaterih drugih živilskih potrebščin in da bo v kratkem znova uvedla sistem dirigirane prodaje živil, ker ni uspel poizkus, da se z uklinjenjem racionaliranja doseže padec cen na črni borzi. Tako je Turčija spoznala, da vodi k uspehu edino prisilno gospodarstvo z racionaliranjem količin in maksimiranjem cen, kar pa se mora strogo zvajati. Po doseženem spoznanju je turška vlada šla še naprej in je izdala v zadnjem času dalekosežne ukrepe, ki imajo namen onemogočiti spekulacijo in prodajo blaga na črni borzi. Trgovci in zasebniki ne smejo imeti blagovnih zalog, ki niso v skladu s potrebami gospodinjstva ali s prijavljeno stroko trgovine. Ker so kazenske sankcije zelo stroge, so v kratkem prišle na trg iz raznih skrivališč velike količine blaga.

Blago se je prčelo ponujati po znatno nižjih cenah, kakor so prej veljale na črni borzi. K temu je še znatno pripomogla uvedba premoženjske oddaje, ki je spekulante z blagom prisilila, da si zagotovijo gotovinska sredstva za plačilo davka. V nekaterih primerih so bile nenkrat ponudene na trgu tako velike količine blaga, da niti pri znatno nižjih cenah ni bilo kupcev.

— Obnova proizvodnje v Španiji. Španski listi poročajo, da je v prvem letošnjem polletju dosegla španska proizvodnja premoaga 5.06 milijona ton in računajo, da bo proizvodnja v vsem letošnjem letu narasla na 11 milijonov ton, med tem ko je lani znašala 9.5 milijona ton. — Povečanje je letos zabeleženo tudi pri proizvodnji svinljen kokonov. V prvem desetletju po svetovni vojni se je španska proizvodnja svinljen kokonov gibala na višini okrog 1 milijona kilogramov. Ze pred izbruhom državljanske vojne pa je leta 1939 po končani proizvodnji vojni; zdrknila navzdol na 124.000 kg. Z raznim ukrepi je nato španska vlada pospeševala svilogojstvo. Tako je bila leta 1940 zabeležena proizvodnja 316.000 kg, naslednje leto 410.000 kg, letos pa je po najnovejših podatkih zabeležena količina 470.000 kg.

— Razstava perutnine in mah živali v Zagrebu. V začetku decembra bo v Zagrebu razstava perutnine, kunccev in mahli živali, ki ima namen, omogočiti interesentom nakup plemenskih živali za zboljšanje plemen, ki se gojijo.

— Nezaupanje Švice in Švedske nasproti dolarju. Do srede lanskega leta sta zabeležili Švica in Švedska znaten dotok deviz (v zvezi s povratkom švicarskega in švedskega kapitala v domovino), ki je bil zlasti velik po zlomu Francije. Devizne rezerve švicarske Narodne banke so od junija 1940 do junija 1941 narasle od 354 na 1308 milijonov frankov, devizne rezerve švedske narodne banke pa od 435 na 797 milijonov kron. Te devizne rezerve so obstojale skoraj izključno v dolarji. Sredi junija lanskega leta pa so Združene države razbile blokado evropskih dobroimetij tudi na nevtralne države. Zne ek blokiranih dobroimetij Švice je tedaj znašal 1484 milijonov dolarjev, znesek blokiranih dobroimetij Švedske pa 516 milijonov dolarjev. Pretežni del teh blokiranih dobroimetij je odpadel na obe novčanični banki, ki sta v zadnjih mescih pretvorili pretežni del svojih dolarških dobroimetij v zlato, čeprav mora tudi to zlato ostati blokirano v Zedinjenih državah. Švica je od srede junija lanskega leta s prodajo dolarjev v Zedinjenih državah za zlato zmanjšala svoje devizne rezerve za 93%, namreč od 1216 milijonov frankov na komaj 91 milijonov frankov; istočasno pa so zlate rezerve švicarske Narodne banke narasle od 2294 na 3490 milijonov frankov. Švedska narodna banka je zmanjšala svoje devizne rezerve za 30% od 797 na 554 milijonov kron. Dejan ko je v zlato pretvorila za 591 milijonov kron dolarških deviz, ker je imela v tem letu še znaten dotok deviz. Tako so zlate rezerve narasle od 792 na 1383 milijonov kron. Navzile pretvoritvi deviz v zlato se ni mnogo spremenilo glede blokiranih dobroimetij, kajti zlato, nakupljeno v Zedinjenih državah za blokirana dobroimetja, mora ostati deponirano pri newyorški Zvezni rezervni banki. Prav ta okolnost pa dokazuje, da sta Švica in Švedska izvršili pretvoritev dolarških dobroimetij v zlato zgolj zaradi nezaupanja nasproti dolarju.

— Francija uvaja visok luksuzni davek. Ze v prejšnji svetovni vojni je Francija uvedla privklrat luksuzni davek, ki pa ni bil znaten in je bil pozneje zopet ukinjen. Sedaj poročajo iz Vichya, da je bil izdan zakon o uvedbi luksuznega davka za vse ono blago, in ni racionalno ali ni povrženo kontroli glede cene. Za to blago se dotedanji 9% produkcijski in prometni davek povšča na 25%. Ta luksuzni davek bo zadet med drugim kvalitetna vina in spirituoze, kožuhovino, okrasne predmete, pa tudi fine restavracije, ki glede cen niso podvržene omejitvam. Vlada v Vichyju računa, da bo z uvedbo tega luksuznega davka dosegla nov znaten dohodek v višini okrog 10 milijard frankov.

— Zadolžitev čungkingške vlade. Do leta 1937 so znašali kitajski državni dolgovi 4.5 milijarde juanov. Kakor por

KULTURNI PREGLED

Dvajset let

italijanskega gledališča

V zvezi z vstopom v XXI. leto objavlja najnovejši zvezek časopisa »Il Dramma« pregled smernic in silnic gledališkega razvoja v Italiji v teku zadnjih dvajsetih let. Iz članka, ki ga je prispeval Ermanno Contini, pomenujemo:

Razdobje po prvi svetovni vojni je za teko gledališče v nekakem navideznem praznini, ki naj bi se kazal ne samo v novih smereh, marveč tudi v vnetem prizadevanju po novih odkritjih in izrazih. V ta leta pada dokončna reakcija na meščansko gledališče in njegove iz 19. stoletja poznate formule. Njegov repertoar se je s pojavom novih dramatikov in novih slovnostnih smeri, vedno bolj stal; prenovile so se metode odzvoja režije s tem, da je stopila v ospredje nova oseba: režiserjeva; pojavila so se eksperimentalna gledališča, prav kakor je tedaj nastopilo novo igralsko pokolenje. Občinstvo se je z navdušenjem udeleževalo gledališkega življenja in gledališka kritika je doživljala pravi prerod s tem, da se je od priložnostne kronike povzpela k polju splošnega značaja, postala estetski in temeljni in si zastavila nalogo splošne revizije gledaliških vrednot. Na ta način je gledališče uspelo, da je zopet postavilo v središče intelektualnega življenja ter privlačilo vse žive energije, ki so prehajale v diskusijo, v polemike, v boje. Le-ti so dosigljali višek v petletju 1920-1925, v tistem vrhcu in viharjem vznemirjenja, ki je razdelilo občinstvo v dvoje nasprotnih taborov. Organi javne varnosti so bili morali kajkati poseči vmes, da so ob večernih predstavah zopet vzpostavili mir v gledališčih.

Kazalo je, kakor da je nastalo tisto vretje strasti, sil in idej, ki bi moglo oživitviti veliko sodobno gledališče; dejansko je bilo to le kup gorčice slame. Čeprav so bili vzhodni gledališki večeri teh let v nekem smislu bogati, čeprav je bilo takrat veliko odkritij in novotarij, je vendar tista dan-danes reči, da so bile vse te reči v osnovi neplodne. Ne eno delo in ne en sam avtor ni zapustil rodovitnega semena; nečesa, kar bi imelo preko svoje slučajne vrednosti plodne kati za bodočnost; nekaj, v čemer bi bili zaradi novih smeri ali nove šole, skratka: kar bi pomenilo trajno in organsko umetniško gibanje.

Ko se je pojavil Faizem, so novi dramatik od Pirandella do San Seconda, od Chiarrellija do Antonellija dali že najboljša, kar so mogli dati; mala eksperimentalna gledališča s »Neodvisnimi« na čelu so začela izključevati široko občinstvo od udeležbe pri svojih novih izkustvih, prepustila velikim gledališčem tradicionalni in za občinstvo mikavni repertoar. Kinematograf je preteče stopal v ospredje in izvajal veliko število dotedanjega gledališkega občinstva, kar so zlasti občutili odri v provincialnih mestih. Položaj gledališča se je naglo poslabšal in potrebno je bilo posredovanje Države, če se je hotela vsaj za silo urediti nastajajoča zmeda. In to posredovanje se je počasi uveljavljalo, previdno, vendar pa odločno; obratilo je dober uspeh. Z ene strani so bili izdani ukrepi, ki naj pripomorejo, da se bo širše občinstvo spet približalo gledališču, za kar je prevzela skrb predvsem O. N. Dopolavoro; ustanovili so se »Teatrini« (potujoči odri) in uvedle so botne ljudske predstave. Z druge strani se je jeelo od zgoraj pospeševati pripranje predstav pod milim nebom s tem da je bil ustanovljen Nacionalni zavod za antično gledališče, odnosno druge podobne združbe, kar je pokazalo pripranje predstav v Ostiji, na Piesole, v Taormini in v Festu. Tako se je bil izločeval tisti široki kompleks polnlega gledališča v Italiji, ki je znan pod imenom »Italijansko glasbeno poletje«. Intervencija Države v gledališkem življenju je dobila stvarno obliko zlasti z ustanovitvijo Splošnega gledališkega ravnateljstva (Direzione Generale del Teatro), ki je preko že ustaljenih sindikalnih organizacij ne samo spravilo v red in sklad vsa gledališka dejavnost, marveč je tudi podpiralo s subvencijami posamezna gledališča ter s svojim nadzorstvom nad repertoarjem in s pospeševanjem režije skrbelo za umetniško povzdigo gledališkega življenja. Ni mogoče poseči na tem mesu v nadrobnotosti tega delovanja, ki skoraj deset let podpira in vodi Italijansko gledališče, pospešujoč zlasti uprizarjanje domačih del, usmerjajoč gledališke družine k večji stalnosti in ustanavljanju na pol stalna gledališča. Prav letos je Ministrstvo za ljudsko prosveto storilo dokončen korak k ustavitvi in usmeritvi gledališke delovanja s tem, da je ustanovilo E. T. I., ki bo prevzela občinska gledališča, katerih je v Italiji okrog sto in ki so bila vse do tedaj videl zapuščena in zaprta.

Poleg tega venkega in celotnega dela je Režim poskrbel tudi za bodočnost gledališča, za njegov naraščajoč; preko Stalnih odborov za branje dramatičnih del je zdaj omogočeno vsakemu mlademu dramatik, da vidi svoje delo na odru, če je le dovolj zelo. Littoralni in gledališka GUFa omogočajo vseučilišnim dijakom, da se pripravijo za gledališko kariero in preizkušajo svoje moči v tekmovalnih predstavah, ki vzbujajo izjemno zanimanje občinstva in kritike. Ustanovitev Državne dramske akademije omogoča mladim ljudem temeljito študijsko pripravo za gledališče, podvrženi so triletnemu tehničnemu študiju, v katerem se skrbno uvajajo v vse, kar mora igratelj in režiser vedeti in znati, ter tako dozorevajo za bodoče igranje in režiserje.

Mimo tega »Convegno Voita«, v zvezi s Kr. Italijansko Akademijo, zbira in vabi k sodelovanju vse italijanske in tuje gledališke strokovnjake; pri njem se je nabralo veliko dragocenega teoretskega gradiva o najvažnejših gledaliških vprašanjih Akademija sama pa je dala izdajateljcu za izdajanje zbirke »Corpus Drammatico nazionale« ki bo zbral v kritičnih in priložnih izdajah vse italijanski repertoar od začetka do naših dni. — Teh dvajset let je bilo potem takih dvajset let rodovitne delavnosti in zmagovitih uspehov tudi na gledališkem področju.

Naš jezik

Zdravstvena beseda v »Jutru«

III.

»Velike količine kolijevnih bacilov.« J. 11. X. 1942. Mednarodna oznaka je »bacillus coli« (colon, coli = debelo črevo). Kolijev bacil se glasi tako, kot če bi rekli kolijev genij za genius loci. Svojniti rodilnik je nespremenljiv. Torej: coli bacilov

Kronika

* Na triestinski univerzi je bil od propagandnega ministra imenovan za novega rektorja prof. Mario Viora, ki je prejšnja leta predaval na univerzah v Sassariju, Mesini in Parmi. Rektor Viora je ravnatelj časopisa za zgodovino italijanskega prava kakor tudi časopisa za zgodovino, umetnost in starinoslovje v pokrajinah Alessandria in Aosta. Po rodu je iz Piemonta.

* Italijanski povratniki iz Palestine. Pred dnevi se je vrnilo v domovino 400 žena in otrok izmed 5000 v Palestini živčih Italijanov, ki so razmeščeni po angleških koncentracijah taborišč. Po posredovanju Rdečega križa so bili v zameno izpušteni in so se čez Turčijo pripeljali v Rim. Povratniki soglasno izjavljajo, da Angleži niso ravnali z njimi kakor s civilnimi interniranci, pač pa kakor s kaznjenci. Zdravstvene razmere v taboriščih so pod vsako kritiko. Bolniki niti ne dobe pravočasno zdravniške pomoči.

* Nagrada za dobroto. Devetletni bodo letos v Italiji podelili božično nagrado, ki je bila leta 1934, ustanovljena od posebnega milanskega odbora kot priznanje dobrotljivosti. Nagrada ima namen počastiti dobrotne dejanja, ki so bila storjena v teku leta in presegajo povprečno mero. Ni pa treba, da bi bilo takšno dobrotljivo dejanje zvezano s smrtno nevarnostjo.

* Jelenja dirka v mestu. Razburilivi prizori so se nutili prebivalcem mesteca Neutomišja v Nemčiji. Iz bližnjih gozdov je pridil v mesto velik jelen-csmerek. Ko se je znašel v človeški družbi, je začel dirkati sem in tja po ulicah ter je preskakoval plotove kakor za šalo. Naposled se je upehan zgrudil na nekem vrtu, kjer ga je milostni strel rešil trpljenja za notranjimi poškodbami, ki jih je bil utrpel na begu.

* O sreči v nesreči lahko govori voznik iz Warburga na Hessenskem, ki se je s konji in vozom vred prekopicnil po nevarnem strmem bregu, pa je venar ostal živ. Voz je bil polno natovoren in je na nekem ovinku treščil v globino ter se večkrat prevrnil. Vendar so padec zadržale vrbe, sicer bi bil voznik s konji vred utonil. Kljub nevarnemu padcu v globino pa je vse skupaj ostalo skoraj nepoškodovano.

IZ LJUBLJANE

u— Smrt blage matere. Po daljši bolezni je včeraj zjutraj umrla v Trnovem ga. Frančiška Strečkova. Bila je iz znane stare trnovske družine Marenkovič in je pred 41 leti stopila z g. Francem Strečkom pred trnovski oltar. V srednem zakonu sta vzgojila tri sinove in dve hčerki. Prvorojenec France je metel v Narodni tiskarni. Vsa skrb in ljubezen blage pokojnice je veljala sreči družine. Z ljubečim srcem in živim zgledom neomajne poštenosti je dala otrokom najlepšo vzgojo in s tem najlepšo doto. Spoštovali so jo vsi Trnovčani pa tudi številni drugi Ljubljančani. Zadnji pot bo nastopil jutri, v soboto, ob pol 15. uri iz kapelice Sv. Frančiška na Zalah k Sv. Križu. Naj ji bo po žrtvovanja polnem življenju lahak počitek, žalujočim družinam pa izrekan odkritosrčno sožalje!

u— Nov grob. Za vedno je zatisnila svoje blage oči soproga našega svetnika v pokopu ga. Alojzija Cibleva, po rodu Kramarčičeva. Za pušča soproga in drugo s rodstvo na zadnji poti jo bodo spremlili v petek ob 16. iz kapelice sv. Janeza na Zalah na pokopališče k Sv. Križu. Naj ji bo zemljica lahka! Svojem izrekanmo naš: iskreno sožalje!

u— Spet ponoči mraz, podnevi sonce. Po več ali manj oblaci sredi je nastopila hladna, mesečna noč. Ozračje se je v sredo ogrelo komaj do 2,5°C. Ponoči pa je živo srebro spet pailo precej globoko pod ničlo in včeraj zjutraj je bila Ljubljana znova pobeljena od snega. Voda je zmrzovala in marsikdo se na oknih zrasle ledene roče. Nič čudnega, saj je živo srebro včeraj zjutraj padlo na -5,2°C. Megla se je že zgodaj dvignila, nad Ljubljano se je bečilo sinje nebo in sonce nas je prijazno ogrevalo, kolikor pač še zmore v sedanjih doli. V sredo je gođovala Katarina, o kateri pravi kmečka gorenska molitva: »Svete Katarine dan ne laže, če po sebi prošincu vreme kaže.« Drugi rek pravi: »Vreme svete Katarine tudi prošince ne mine...« Po takem lahko torej v januarju pričakujemo bolj malo sonca, vendar pa ne obilnih padavin. A včeraj je gođoval sv. Konrad, ki je vremenski prerok za februar. O njem namreč pravijo na Dolenjskem: »Kakršen je Konradov dan, tak bo malone ves svečan!«

u— Oblačilne nakaznice za novoporočence in novorojence deli oblacični odsek mestnega preskrbovalnega urada na Ambrozevem trgu št. 7 v I. nadstropju. Tiskovine za prošnjo, ki ji je treba priložiti potrebna potrdila, se dobe pri tem uralu vsak dan med uradnimi urami.

ali bacilov coli ali tudi bacilov coli. »Jednjak« (J. 10. X. 1942) je slovenski požiralnik.

»Po poskusnem zajtrku izpraznim želodec s tako zvano želodčno tvorbo; »želodčna tvorba« je kak meter dolga mehka kavčukasta cev.« J. 28. IX. 1942. Želodčna tvorba = želodčna bula, gemp, goba. Cev iz kavčuka ali kavčukova cev, ki jo razbija za izpraznenje želodca, pa je želodčna sonda! Kavčukast = kavčuku podoban!

»Navedbe o porastu bolečine po zavžitji jedi, bodisi trdni ali tekoči.« J. 28. IX. 1942. Jed ni nikdar trdna, marveč trda. Drugače pa je ves stavek čisto tuj, neslovenske se-stave.

»Krožnik mesne kaše.« J. 28. IX. 1942. Haše = mesena kaša! Lahko rečemo mesna = goveja juha, ragu n. pr. pa ni mesna marveč mesena juha, ker je iz mesa, kakor je haše iz mesa. Torej: krožnik mesene kaše.

»Živi ob pogojih, ko vsa druga bitja podležejo.« »neredko ji podleže človek kljub vsej znanosti.« J. 5. X. 1942. »Podleže« je jako pogosten germanizem v našem časopisu. Po slovensko se reče: umreti za ranami, za poškodbami, za boleznijo. Kedar ne moremo ali nečemo tako povedati, tedaj slovenimo smiselno: živi ob pogojih, ki jih druga bitja ne zmorejo; neredko premagaj, umrli, vzame človeka (bolezen namreč) kljub vsej znanosti.

»Rentgenski zaslon se zasveti.« J. 28. IX. 1942. Priprava na rentgenskem aparatu,

u— Osebuju živilske stroke. Že večkrat je mestni fizikar povabil vse osebe, zaposlene v živilski stroki, na strogo predpisani zdravniški pregled v Mestni dom. Dosedanji odziv pa nikakor ne kaže pravega umevanja za to po zakonu odredeno zahtevo javnega zdravstva. Ves ta teden je do-ločen za pregled vsega oebja, torej vseh uslužbencev in tudi gospodarjev špecerjskih trgovin in mlekar, drugi tenden pa mora priti k zdravniškemu pregledu vse osebe, torej tudi vsi gospodarji gostiln, mesarij, pekarij, slaščičarn, vse prodajalke in prodajalci sadja in zelenjave ter vse osebe drugih obratovalec v živilu. Pregled se vsak dan prične ob 8. in traja do 10. ure. Po končanih pregledih mora mestni fizikar napraviti strogo kontrolo ter od vseh, ki so pregled zamudili, zahtevati poznejši zdravniški pregled, ki pa ne bo brezplačen, poleg tega bo pa še vsak zamudnik po zakonu kaznovan.

u— Citateljem »Tihe vode« priporočamo meščanski roman »Obraz v zrcalu«, ki ga je napisala Mira Pucova. Obe knjigi se dobita v knjigarni Tiskovne zadruge, Se-lenburgova ulica 3.

u— Ne zamudite prilike! Vpišite se čim prej v jezikovne tečaje, kjer poučujemo vse moderne jezike, predvsem italijansko, nemščino in francoščino. Uspešno vodimo začetne, nadaljevalne in konverzacijske tečaje. Honorar zmeren. D'jaki popust. Vpi-sovanje dnevno od 8 do 12 in 14 do 16. — Korepetitorij: Mestni trg 17. I.

u— Mali gospodar — žezga obveščata naročnike zimske krme, da takoj dvignejo krompir in seno v pisarni na Gallusovem nabrežju 33.

u— Vsi dijaki, ki bi želeli imeti uspehe na srednjih, trgovskih, strokovnih in ljud-skih solah, naj se vpišejo v Korepetitorij, kjer dnevno poučujemo, razlagamo in iz-prašujemo vse predmete. Važno posebno za privatiste in one, ki ne morejo redno ob-iskovati šolskega pouka. Hororor zmeren. Revnejši popust. Vpisovanje dnevno od 8. do 12 in 14. do 16. Korepetitorij, Mestni trg 17. I.

u— Čistilno kopališče v Zavodu za so-cialno zavarovanje na Mladostovi cesti št. 20 je zopet odprto in sicer: ob petkih in sobotah ves dan od 8. do 18.30, ob nedeljah pa le dopoldne od 8. do 12. ure. Parna kopel pa je odprta: ob petkih po-poldne od 14 do 18 samo za ženske in ob sobotah dopoldne od 8 do 12, popoldne od 14. do 18. ure pa samo za moške.

u— Nesreče. V ljubljansko bolnišnico so v sredo pripeljali spet več ranjenecv. 36letno ženo posetnika Angelo Trutljev, iz Zelmele je pes ugriznil v levo nogo. Alojz Rojc, 27letni postnik iz Ljubljane, je padel in si zlomil desno nogo. Po obrazu je poškodovana 34letna služkinja Marija Novakova iz Štepanje vas. 22letna za-sebnica Aleksa Cenceljeva iz Ljubljane je konj brenil v levico. Doma je padla in si zlomila desno nogo 53letna postrežnica Angela Ogrižkova iz Ljubljane. V desnico se je v ekala Alojzija Arhova, 29letna služkinja iz Ljubljane. Vsem poškodovan-cem so nudili zdravniško pomoč na kirurš-ckem oddelku.

V TAVČARJEVI ULICI Vam nudi trgovina »Ciciban« pestro izbiro igrač in daril. — Na ogled Vas vljudno vabi A. ENGELMAN

Obvestilo

Obveščamo cenj. občinstvo, da zopet po-šiljamo v tovarno stare gramofonske plošče v predelavo, ter nam za dopolnitve vagona še manjka gotova količina. Radi tega plač-mo zvišano ceno 10.— za kilogram.

Pohitite, ker ta zvišana cena velja samo za ta čas dopolnitve vagona količine.

Kupujemo tudi gramofone v kovčkih ter malo rabljene plošče in jih plačujemo po najvišji dnevni ceni!

»EVEREST« Ljubljana, Prešernova 44

Z Gorenskega

Nov propagandni vodja na Bledu. Na Bled je prišel novi okrožni propagandni vodja Hans Oberdorfer. Vodil bo blejsko podružnico koroškega propagandnega urada. Prej je bil ravnatelj na dekliški glavni šoli v Lienzu, kjer je lani v maju prevzel podružnico državnega propagandnega urada. Doma je od Sv. Krv. V Trzinu je Nemška delavska fronta do-bila prvi Dom uslužbencev obratov »Runo« in Dom uslužbencev tovarne čevljev »Trio« Iz 36 mož obstoječa godba tovarne usnja »Runo« in uslužbenci obeh obratov so iz-vajali koroške in gorenske narodne pesmi. Sledili so nagovori. Okrožni vodja dr. Hoch-stejner se je zahvalil uslužbencem ter obra-tovdoma Maljuy in Šešku, ker je Tržič podal dober zgled.

Otvoritev nove bolnišnice na Jesenicah. Kranjska industrijska družba je dovršila

esli? Kako more biti ta stvar znana bralcem Jutra, če je niti jaz kot zdravnik ne poznam in ne najdem v svojih knjigah, ki so sedaj resda malo številne, pa smoterne! »Dihalni aparati« in »dihalni organi« so slovenska dihalna.

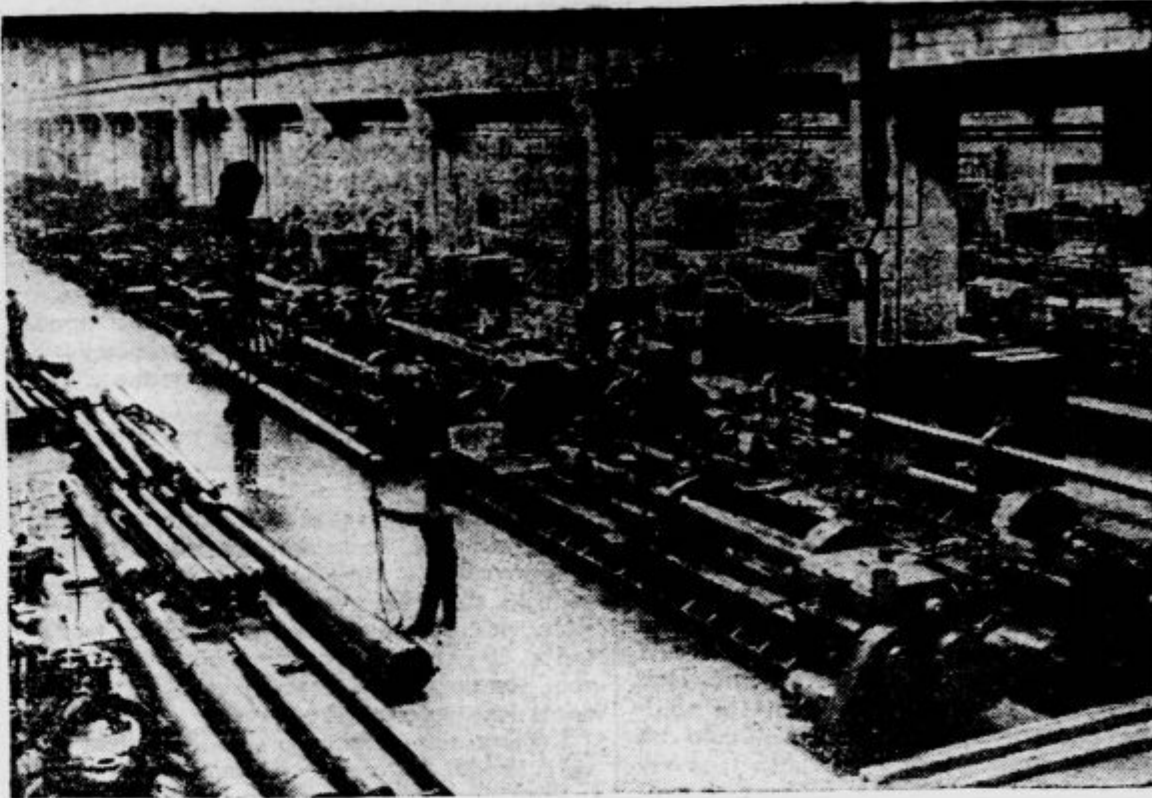
»Motilci zdravstvenega miru.« J. 4. X. 1942. Poznam nočni mir, zakonski mir, zdravstveni mir pa mi je čisto nov. Ali ne bi bilo dovolj: motilci zdravja ali še bolje: škodljivci zdravja, saj Slovencu to in ono zdravje ne moti, marveč njegovemu zdravju škodi, to in ono ni njegovemu zdravju motilno, marveč škodljivo!

»Menjava snovi.« J. 13. VIII. 1942. To je doslovna prestava nemškega Stoffwechsel. Ne četokrat sem opozoril, da je to po naše presnova.

Takisto, da je bolezen pegavica in ne pegavec, ki je tisti, ki ima pege. Pegavico prenaša bela uš, ki je nekako tak most med bolnikom in zdravim, kakor je komar anofeles pri malariji. Ušja zalega pa niso »jačeca«, marveč gnide! »Prega-njajo ušivim glavam gnide« — je rekel že Prešeren.

ZAPISKI

Teden slovske kulture bodo imeli od 29. t. m. do 6. decembra v Hrvaškem dr-žavnem gledališču v Zagrebu v tem času nameravajo uprizoriti dramo slovskega pi-satelja Stodole »Kariera« in dve operi a člani bratislavske Opere v glavnih vlogah.

Italijanska vojna industrija: delavnica za izdelavo težkih topov

gradnjo jeseniške bolnišnice, v kateri je prostora za 200 postelj. Te dni je bil likof. Udeležili so se ga vsi pri gradnji udeleženi rokodelski mojstri in uslužbenci. Kranjsko industrijsko družbo sta zastopala generalni ravnatelj Noot in tehnični ravnatelj dr. Klinar. Govorila sta naprej okrožni vodja dr. Hochsteiner in deželni zdravniški vodja dr. Schmidt-Sachsenstamm. Zidavo sta vo-dila gradbeni svetnik inž. Just in stavbil mojster Plemelj. Sledilo je skupno kosilo v kolodvorski restavraciji.

iz Spodnje Štajerske

V Radgoni je bil nedavno ob veliki ude-ležbi prebivalstva pokopan znani trgovec in vinogradnik Karel Halbärth. — Na trgu Adolfa Hitlerja so uredili prostor za parkiranje železniških in poštinskih avtomobilov.

Novi grobovi. V mariborski bolnišnici sta umrli 78letna Terezija Vrataričeva in 34letna arhitektova žena Blandna Cze-k, obe iz Maribora. V Celju sta umrli zasebnica Neža Gobčeva, rojena Zdoškova in Roza Volovškova, rojena Oblakova. V celjski okolici je umrla zasebnica Barbara Pav-serjeva, rojena Jelenova.

Gorenske žene v Celovcu. Po zaključku marmeladne akcije, pri kateri so žene v radovljskem okraju vkuhale 3000 kg marmelade za ranjene vojake, je poklicama ženska voditeljica Goritschniggova najpri-dneišie pomočnice vseh krajevnih skupin prvič k obdarovanju ranjenecv v Celovcu. Žene so nesle s seboj zavoje sladkarij, sad-ja in cigaret. V bolnišnici je pela mladins-ka skupina iz Dovjega, naka so žene raz-delele darila.

Prodaja božičnih dreves. Da bi se ure-dila letošnja prodaja božičnih dreves, je pozval mariborski župan vse lastnike go-zdov in one, ki so doslej prodajali božična drevesca na mariborskem trgu, naj do 1. decembra pisмено sporočijo svoje naslove.

Huda nezgoda. V ponedeljek zjutraj se je primerila nesreča na avtomobilskem po-stajališču pri Mariboru. Več solarjev je čakalo na avtoBUS. Preden se je avtoBUS ustavil, je skočila 13letna Viktorija Ba-bičeva na vozilo. Po nesreči pa je padla pol desno zadnje kolo in je obležala s hu-dimi poškodbami. Prepeljali so jo v mari-borsko bolnišnico.

Nesreče. Na cesti med Hočami in Mari-borom je avto podrl 19letnega delavca Ja-neza Jošta s Tezega. Mož je dobil precej hude notranje poškodbe in rane na glavi. Levico si je zlomila pri padcu v stanovanju 22letna strojevalka Hedvika Hoffm nova iz Maribora. Zaradi posledic pretepa je moral v bolnišnico 32letni Franc Sevsček. 52letna vničarka Kungota Poševa od Zg. Sv. Kungote si je pri padcu zlomila desni-co. 46letni delavec Jože Stelg si je po ne-sreči prerazil žilo na levici. S prerezano žilo na vratu pa je bila pripeljana v bol-nišnico 33letna delavčeva žena Angela Lahova iz Slivnice. Pri delu se je polomil 54letni Janez Deutschmann iz Rošpoha. Na cesti je padla 45letna Julijana Gradčniko-va iz Maribora in so tudi njo morali pre-peljati v bolnišnico.

iz Hrvaške

Gjuro Frazie. V noči od ponedeljka na torek je v Zagrebu nepričakovano zatis-nil oči opol. beležnik Gjuro Frazie, star 66 let, ki je po dobrem letu sledil v pre-rani grob svojih življenjskih družici. Pokojni je vse svoje življenje posvetil delu za dom in rodinico, ki je z njim izgubila skrbnega očeta in izkušnega svetovalca. Tužna vest o njegovi nenadni smrti je globoko zadelala tudi našega očjega rojaka, inž. Al-berta Struna, znanega tehničnega stro-

kovnjaka iz našega mesta, ki je v njem izgubil svojega dobrega tasta. Naj počiva v miru in dragem mu Zagrebu, svojem naše iskreno sožalje!

Posmrtno odlikovanje. Poglavniki je na predlog prosvetnega ministra odlikoval po-kojnega vseučiliškega profesorja dr. Cira Truhelca v znak priznanja za njegovo poštovno delo z redom krošje kralja Zvonimira 2. stopnje.

Sprememba na vodstvu velikih župan-tev. Dosedanji veliki župan velike župe Lašva in Glaz dr. Nikola Tu un je bil ime-novan za velikega župana velike župe Po-kuplje. Na čelo velike župe Vrhbosne je vlada postavila izmetnega Gavrača Kape-tanovića, velikega župana na razpoloženju.

Popis prebivalstva v Požegi. Po uredbi policijskega oblasti v Požegi je bilo po-pisano stanje prebivalstva in živine v okra-ju. Podrobni podatki o številu popisanih prebivalcev in živine še niso znani.

Odlikovane sestre-usmiljenke. Preteklo soboto je sprejel Opglavnik sestre-usmil-jenke iz Jajca in Livna, ki so se za časa borbe s partizani posebno izkazale s svojo hrabrostjo in odočnostjo, izvršujoč svoj poklic v bolnišnicah. V znak posebnega priznanja za njihovo delo jim je Poglavniki izročil vojaško odlikovanje.

Italijanski znanstvenik v Zagrebu. V bližnjih dneh bodo v Zagrebu proslavili 300 letnico Galileja galilei. Ob tej priliki bo tudi otvoritev novega akademskega leta v Zavodu za italijansko kulturo. Na sveča-nost je povabilen italijanski akademik pro-fesor dr. France co Sevrri.

Proslava ustanovitve »Kraft durch Freude«. Dares, 27. t. m. bo narodnosocia-listična zajednica Kraft durch Freude na Hrvaškem proslavila 9letnico svojega ob-stoja. V vseh krajih, kjer obstoja gori omenjena organizacija, bodo svečane pro-slave. Za nemško ooroženo silo bo prosla-va v soboto zvečer.

Druga razstava hrvaških likovnih umetnikov. V nedeljo je bila svečano od-prta v preurejenih prostorih umetniškega paviljona v Zagrebu druga razstava hrvaš-kih likovnih umetnikov. Otvoritvi je pri-stoustvoval med drugimi odličniki tudi pr-svetni minister dr. Mile Starčević. Raz-stavljenih je 168 umetnin 57 slikarjev in 13 kiparjev. Razstava bo odprta do 13. de-cembra.

Načrt mesta Zagreba z najnovejšim po-pisom mestnih ulic in trgov je izšel v na-kladi »Croatia-Promet«. Tiskali so ga v treh izdajah: hrvaški, nemški in italijan-ski, tako da bo lahko služil tudi tujcem.

Pridobitev zagrebskega zverinjaka. Upra-vi mestnega zverinjaka se je posrečilo do-biti par kanadskih divjih gos, ki jih do-slej v zverinjaku niso imeli. Živali sta vzbudili splošno zanimanje obiskovalcev.

Sarajevska cestna železnica se izpopol-njuje. Po daljšem času so bila končana dela pri polaganju dvojnega tira električne cestne železnice vzdolž Poglavnikove ulice. Dvojni tir je znatno izboljšal promet na sarajevski električni cestni železnici.

Popis prebivalstva v Sarajevu. Po od-redbi policijske oblasti bo v začetku de-cembra izvršen popis vsega sarajevskega prebivalstva.

iz Srbije

Narodna knjižnica v Beogradu dobi no-ve prostore. Z razširjavo in obnovi Srb-ske narodne knjižnice se je pojavilo vpraš-anje novih prostorov. Ker so dosedajni pre-tisni in se knjižnica ne more izpopol-njevati. Začasno rešitev so hoteli najti na ta način, da bi del knjižnice prenesli v prostore pravne fakultete. Mestna občina pa se bavi z načrtom, da da knjižnici na raz-pogov Kršmanovićevu hišo na Terazij-jah, kjer je nekaj časa po zadnji svetovni vojni bival tudi srbski dvor.

Razen teh prireditev bodo glasbeni večeri s slovaškim programom v Hrvaškem glas-benem zavodu, predavanja v ljudskem vseučilišču in Slavakom posvećene oddaje v zagrebskem radiu.

Smrt dr. Vladimira Gudla. V Zagrebu je umrl hrvaški slovnstveni zgodovinar, upo-kojeni srednješolski profes-r dr. Vladimir Gudel. Baval se je zlasti s proučevanjem hrvaškega preporoda in starejšega slovstva, pisal je razprave o gledališču, obravnaval nemški vpliv v hrvaški preporodni literi-iti. Po rodu je bil iz Krapine v Hrvaškem Zagorju.

V Skoplju imajo sedaj bolgarsko gledališ-če, ki je začelo sezono z dramo »Pčal-barik«, ki jo je spisal skopljanski pisatelj Ant. Panov. Doslej so uprizorili nekaj bol-garskih dram in Marina Držića »Dunda Ma-roje«. Spomladi bo gledališče gostovalo v raznih macedonskih mestih. Med drugim pripravljajo predstave pod milim nebom pred starodavno cerkvijo sv. Klementa ob Oh-ridskem jezeru. Gledališče v Skoplju je ustanovilo tudi svojo dramsko šolo, vsa-ko sredo pa prireja brezplačne umetniške večere, da čimbolj zbliža občinstvo z no-vimi gledališkimi težnjami. — V Skoplju so tudi na novo uredili Etnografski muzej, čigar vodstvo je prevzel Kristo Vakarelski. Muzej je obilno založen s prezanimim, pestrim narodopisnim gradivom iz Macedo-nije predvsem z vzorci krasnih narodnih noš. Vzbuja pozornost vseh, ki prihajajo v Skoplje.

